

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{ro}. 36.

29. Marca 1819.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia dnia 17go Marca.— Według najnowszych wiadomości przedłużyli NN. Cesarstwo Ichmość pobyt swoy w Rovigo o dzień jeden, a to z powodu lekkiey słabości N. Pana. Wyiechali więc ztamtąd dopiero dnia 4go Marca z rana, i stanęli na południe w Occhiobello, gdzie nayuroczyściej powitalni, pożegnawszy się z N. Swym Bratem, Wice-Królem, który odprowadzał Ich aż do tameczney granicy Lombardzko-Weneckiego Królestwa, przebyli rzenię Po na przepysznym statku Papięskim i przeiechawszy przez Ponte-Lagoscuro, stanęli na noc w Ferrarze, nazajutrz zaś dnia 5go w Bolonii, gdzie przez dzień 6ty zahawić, a dnia 7go w Florencyi stanąć zamysłali. — N. Arcy-Xiężniczka Maryja Ludwika, Xiężna Parmy Piacency i Guastalli przybyła do Florencyi dnia 5go Marca po południu. — Minister Stanu i Konferencyi tudzież spraw zagranicznych, Xiężę Metternich staupł dnia 11go Marca w Klagenfurcie, gdzie odmieniwszy konie, puścił się w dalszą podróż do Florencyi.

Nayiaśniejszy Pan raczył zawakować przez wystąpienia Hrabiego Mellerio miejsce Lombardzko-Weneckiego nadwornego Kanclerza przy ziednoczoney Kancelaryi nadworney, nadadż naytashawiey dotychczasowemu Gubernatorowi Weneckiemu Hrabieciu Goessowi, na jego miejsce przenieść Gubernatora Illyryjskiego Hrabiego Inzaghy, a Gubernatorstwo Illyryjskie poruczyć rzeczywistemu tajnemu Radcy Swerts-Spork, byłemu pełnomocnemu Kommissarzowi nadwornemu w Krakowie.

Mocą naywyższego listu Gabinetowego. datowanego w Rovigo dnia 1go Marca raczył Nayiaśniejszy Pan Patriarchę Weneckiego, Prymasa Dalmacyi, W. Dygnitarza i Kurannego Kapłana w Lombardzko-Weneckiem Królestwie, Franciszka Milesi, za prawdziwą gorliwość, wierność i przywiązanie do Nayiaśniejszego Domu Austriackiego, ozdobić

wielkim krzyżem Cesarsko-Austriackiego orderu Leopolda.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpania.

Między wielu listami umieszczonemi w gazetach Angielskich, opisującemi najnowszy Stan Hiszpanii, zawiera jeden pisany z Madrytu pod d. 29. Stycznia (w gazecie the Star) co następuje: „Wykonane kary śmierci w Walencyi, wzbudziły powszechnie niekontentowanie, osobliwie w woysku. Nie do pojęcia, iak Król, który przecież pamiętać to musi, że pierwey sam prosił Napoleona, aby przez związki małżeńskie, mógł spowinowacić się z Rodziną jego, iak mówię, może być tak surowym dla tych, którzy za przykładem Jego ulegali konieczności, a nawet wyraźnie w celu przywrócenia Go na tron, walczyli, tylko że pod chorągwiami Stanów (Cortes). Z tych upadli po kolei: Mina, Porlier, Lascy, Vidal, ponieważ nie mogli znieść panowania Mnichów, będącego w oczywistej sprzeczności z tem, co oni czynili dla Króla. Lecz Lud przywykł już do cierpliwości i postuszeństwa, i dla tego też obecny stan rzeczy może jeszcze trwać długo, jeżeli się nie wmiecha w to zdarzenie nadspodziane, któreby temu zaradziło. Przez śmierć Karola IV. utracili niekontentowań podpórę, któraby dla nich stała się była tem ważniejszą, ile że przez śmierć Królowey (Mathi) zwała się przegrada, którą Królowa postawiła była między Narodem a Królem przez wzniesienie Xiążęcia pokoju. W przeciągu dwóch miesięcy utracił Król Oycę, Matkę, i Małżonkę. Zaledwie jeszcze ostygło ciało Królowey Małżonki, alżeż już myślą Dworzanie jego o noweń zasłubieniu. Niektórzy mówią jeszcze ciągle o przybyciu Xięcia Wellingtona, który ma być pośrednikiem między Rządem a osadami, wie- In atoli jest tego zdania, że Król i Ministrowie uważają każde pośrednictwo za uwłacz-

ięce ich powadze i godności, że przeto wola działać wszystko sami przez siebie.“

Francya.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych dnia 15go Lutego, P. Jobez imieniem Wydziału prośb zdał sprawę względem żądania reformowanych Gmin Departamentów Dordogne i Gironde, tudzież 71 rodzin protestanckich z Bordeaux, aby stosownie do praw, zaręczonych wszystkim Francuzom przez konstytucyę, urządzone były w Bordeaux własne Kolegia dla dzieci protestanckich obojga wyznania; ponieważ mieszanie dzieci protestanckich i katolickich pod jednymiż nauczycielami, po największej części Duchownymi katolickimi, dla obu wyznań szkodliwem być może. Po żwawych sporach odesłano prośbę tę do Ministerium spraw wewnętrznych. Minister przychodów przedłożył Izbie rachunki budżetowe z ostatnich lat czterech, potem zaś projekt do prawa, zmierzający do tego, aby wielkiemu napływowi kredytowych papierów publicznych w stolicy, zaradzić przez utworzenie ksiąg u każdego jeneralnego Poborcy w Departamentach, gdzieby każdy umieszczać mógł swe kapitały, tudzież przez dozwoleńie, aby Poborcy należne od zapisów długowych procenta na opłatę podatków w rachunek przyjmowali. — Dnia 16go Izba Deputowanych przyjęła projekt do prawa względem zaczynania nowego roku finansowego od dnia 1go Lipca (zaczawszy w roku 1820). — Dnia 17go też Izba słuchała zdania sprawy względem różnych prośb. Najlichniesze były przeciwko monopolium tabaki i tuteniu; odesłano je do Kommissyi tabakowej, a prośbę z Departamentu Pay de Dome, o dozwoleńie wywozu zboża, tudzież od 70 wyborców Departamentu Sarthe, o zwołanie Zgromadzeń wyborowych, do Ministerium spraw wewnętrznych. — W tym samym dniu Izba Parów przedłożony przez Ministra przychodów a w Izbie niższej przyjęty projekt do prawa, względem zaczynania roku finansowego, do biur odesłała; a Hrabia Castellane wniósł, aby prosić Króla o odwołanie prawa względem okrzyków buntowniczych. — Dnia 18go Izba Deputowanych po długich rozprawach przyjęła projekt do prawa względem robienia saletry, z różnemi poprawkami. — Dnia 20go Margrabia Barthelemy wniósł w Izbie Parów godny uwagi projekt względem odmiany prawa wyborowego. Popierali go PP. Castellane, Montmorency, Pastoret i Polignac, a pomimo najwyższego odporu ze strony Hrabie-

go Decazes a kilkunastu Parów, postanowione wziąć go pod rozważę. Hrabia Decazes oświadczył, że projekt ten uważa za najzgodniejszy, jaki tylko wyszść mógł z Izby Parów. — Taż sama Izba przyjęła dnia 23go projekt do prawa względem saletry. — Dnia 25go Izba Deputowanych słuchała zdań sprawy względem różnych prośb, między któremi najważniejszą była prośba P. Salela, Pułkownika od jeneralnego Sztabu w Paryżu, o wstawienie się za Marszałkami Jenerałami i Officerami, różnego stopnia, w liczbie 1500, którzy za usługi czynione Oyczyźnie w Krajach obcych nposażenie otrzymali. Prośbę tę odesłano do Ministerium spraw zagranicznych. Na teyże samey sessyi P. Lafitte złożył projekt względem podania Królowi adresu o utrzymanie prawa wyborowego. — Dnia 26go rozprawiła Izba Parów nad wyżeypomienionym wnioskiem P. Barthelemy; a dnia 27go Izba Deputowanych postanowiła zająć się wnioskiem P. Lafitte względem utrzymania prawa wyborowego, o co zaszło 7 prośb z Paryża z licznemi podpisami. Na temże samem posiedzeniu przyjęła Izba projekt do prawa względem utrzymania monopolium prochu do strzelania, z poprawką, aby to prawo tylko do dnia 1go Kwietnia 1820 trwało. — Dnia 2go Marca Izba Parów po mocnych sporach przyjęła projekt do prawa P. Barthelemy większością 98 głosów przeciwko 55; a dnia 3go Izba Deputowanych odrzuciła powyższy wniosek P. Lafitte, jako niewczesny i zbyt czyny, ponieważ Ministerium oświadczyło się samo za utrzymaniem prawa wyborowego. — Dnia 4go Marca Izba Parów po długich rozprawach odrzuciła projekt do prawa względem zaczynania roku finansowego. — Oto są niektóre szczegóły rozpraw nad wnioskiem P. Barthelemy. Wystawiał on niedogodność prawa wyborowego, iż trzecia część osób mających prawo obierania, nie należała do ostatnich wyborów; iż w oznaczeniu ilości opłacanego podatku połączone patentowe z podatkiem gruntowym; iż przypuszczenie do zgromadzeń wyborczych osób nie posiadających nieruchomego majątku, otwiera drogę intrygom i przekupstwu, i staie się rzeczywistą niesprawiedliwością względem właścicieli gruntowych, którzy prawdziwą moc Narodu stanowią; że nakoniec, nie wybiera się zaraz zastępców, którzyby uhyłe miejsca zająć mogli. Przeciwnie twierdził Margrabia Dessolle, iż wniosek ten poburzy stronnictwa, zachwieie ufność w Rządzie i sprawi wzburzenie umysłów w Paryżu. Pytał się: czyli nadużycia, o iakich wspomniano, istotnie się

zdarzyły, a gdyby i tak było, czy pochodzą z samego prawa, tak, aby im przez użycie stosownych środków zaradzić nie można? Namienić, iż sam wątpił dawniej o dobroci tego prawa, lecz dwukrotne doświadczenie zupełnie go w tey mierze przekonało. Jeśli zaś są w nim iakie artykuły potrzebujące poprawy, obecna chwila iest jeszcze wczesną, bo ledwo co Naród uspokoił się z powodu rozsiewanych pogłosek, zaraz Członek Izby Parów wystąpił z niepojętym projektem, który nieufność i niebezpieczne wzburzenie wzniecić może. Kiedy zaś Król czyni, co tylko może dla uspokojenia umysłów, czyliż przystoi Izbie Parów nwaćać mądrości Monarchy? O świadczył nakoniec, iż Rząd iednomyślnie postanowił odrzucić wszelką odmianę w prawie o wyborach. — Xiążę Rochefaucault wyraził w zabranyim głosie, iż Margrabia Barthelemy obiaśnił wprawdzie zamiar podanego przez siebie wniosku, który iednak publiczną spokojność zaburzyć może, i że gdyby nawet ten wniosek Izba Parów przyjęta, Izba Deputowanych zapewne go odrzuci. — Hrabia Cholet nazwał ten wniosek zapaloną głównią, rzuconą w pośród Francyi. — Hrabia Marbois bronił Margrabiego Barthelemy, 50letniego swojego przyjaciela, wystawiając czystość iego zamiarów. — Wspomniany Margrabia był dawniej Posłem Francuzkim w Szwajcaryi, i Członkiem Dyrektoryjatu podczas rewolucyi.

N i e m c y.

W godnem uwagi piśmie Barona Gagern: „O stanie Niemiec“ znajduj się następujące uwagi nad spokojnością wewnętrzną: „Przytłumienie Szlachty mogłoby zrządzić prawdziwą i gwałtowną rewolucyę, ale nigdy poiednania; Szlachta albowiem iest nader mocna i zakorzona, aby rzecz mogła rozstrzygnąć się bez krwawego boiu. W Anglii utrzymano Szlachtę z wielkim pożytkiem, we Francyi znowu przywróconą została, i iest ona wszędy do okoła nas szczególniej ku Wschodowi nayliczniejszą częścią Państwa. Jest-że podobieństwem (pyta się autor), aby nasi Następcy tronu, Arcyxiążęta i t. p. nazywali się na przyszłość P. Habsburg, P. Hessen, Pan Sass? Zarówno niepodobieństwem iest, aby Xiężniczka Karolina Angielska zaślubioną została Obywatelowi Saalfeld. Jakaż to śnśność, aby owe ofiary czasu, iako są Leiningen, Hohenlohe, Solms, Szwarzenbergowie, by mówię utracili zacność swojego rodu, i

prawa do sprawiedliwego i ochraniającego ich obeyscia się z nimi? Czyliż może przyięci od nas Xiążęta Reichszadt i Leuchtenberg nazywać się mają jeden Panem Bonapartą drugi P. Beauharnois? (pyta się daley ten autor,) Czyliż Francyi została szczęśliwą, gdy Xiążę Orleans, nazywał się Citoyen Egalité (Obywatel Równość). Czyliż Hardenberg, Metternich, Blücher. Wrede, złożyć mają dostojność Xiążęcą, dla tego, że się tak stronie fakcyiny podobało? Kiedy Ludwik ośmnasty schronił się w czasie rewolucyi do zamku Mitawy, Cesarz prosił go publicznie o order S. Łazarza, a otrzymawszy go, pokazywał go swoim poufnym mówiąc: „Order ten iest dla mnie wieczną pamiątką nieszczęśliwego przyjaciela.“

Rozporządzeniem z dnia 22go Stycznia ustanowionym został następujący tytuł Wielkiego Xiążęcia Badenkiego: „My Ludwik z Bożej łaski W. Xiążę Badencki, Xiążę Zahringenski, Lantgraf Nellenburgski, Hrabia Salemski, Petershausenski i Hanauński etc. etc.“ — Według kalendarza Stanu wolnego miasta Frankfortu składa się Wielka Rada tameczna z 49 Członków, a Ciągła prawodawcze z 83, między którymi iest 45 mieszczan. Siła zbrojna liczy 4 pułki po 2 bataliiony; Posłowie utrzymywani są przy Seymie Niemieckim, w Wiedniu i w Paryżu. Cenzurę gazet utrzymuje P. Severus, Assessor Policji. — Składka na pomnik dla zmarłej Królowey Wirtemberskiej wynosiła dnia 4. Marca 44,256 ZR. — Do urzędzenia żeglugi na Elbie, wyznaczeni są: ze strony Ces. Austriackiej, Baron Munnich, a ze strony Królewsko-Saskiej, P. Bünaun. — Pan Ocken ogłosił w 11szym zeszytcie swojego pisma peryodycznego Isis, że Prokurator Stanu P. Schnaus w sprawie z onyższe cofnął swe odwołanie się od wyroku Sądu Appellacyjnego w Jenie: „Ponieważ process moy“, dodał, „pierwszym iest w Niemczech względem wolności druku, co przeszedł przez wszystkie predykamenta, których prawne stosunki ze wszęch stron objaśniano, byłoby więc wykroczeniem przeciwko oświacie i konstytucyi cywilney, gdybym go wydrukować nie dał.“ Zresztą oświadczył wydawca, że pismo Isis wychodzić będzie i w roku 1819, wzywając Publiczność do dawania zasitków.“ — P. Koczebue umieścił w swoim Tygodniku literackim: „Kilkanaście gazet ogłosiło, że wydawca pisma niniejszego otrzymał powód do wyiechania z Niemiec do Estlandyi. Ponieważ ten sposób wyrażania się rozmaicie

tłomaczonym być może, i zapewne dla tego wybranym został, przeto zdaje się być rzeczą potrzebną, wystawić okoliczność tak, jak się ma w istocie. N. Cesarz Rossyjski na nayuniższą prośbę P. Kocebuego pozwolił mu naytąskawiej, aby swe terażniejsze powołanie i prace literackie ciągnął dalej w Rewalu (jak dalece sam tego pragnie, będąc tam przywiązany do dzieci, krewnych i przyjaciół), z zatrzymaniem pensyi i innych przychodów, które miał dotychczas. Tygodnik literacki wychodzić będzie i nadal, zwłaszcza że ziednał sobie pochwałę publiczną, a rzetelne usiłowania wydawcy uznane są nawet od Monarchy iego. Zresztą nie wyznaczony jest ieszcze czas, w którym P. Kocebue z Niemiec wyiedzie, to bowiem zawisło od stanu iego zdrowia.“ — Gazeta Mogancka pisze: „Gdyby P. Hudson Lowe powrócić miał z wyspy S. Heleny, nikt nie mógłby zastąpić go lepiej, jak wydawca Tygodnika literackiego, który z tak szlachetnym zapętem republikańskim powstaie przeciwko zrzucenemu z tronu iencowi, i ustawicznie ieszcze powtarza rzeczy, powtarzane już dziesięć tysięcy razy we wszystkich ięzykach.“

K r a k ó w.

Jedna z gazet Niderlandzkich umieściła następnę interessującą wiadomość o tem wolnem mieście, zostającym pod opieką Austrii, Rossyi i Pruss: „Krańów połączone ma korzyści szczęśliwego położenia z owemi szczęśliwey konstytucyi. Chętnie zatrzymuje uwagę swoją dostrzegacz tu przy tych szczytkach i samey drzeni starożytney Polski. Położony w środkowym punkcie między wielkimi Państwami, łączy kilka głównych gościńców, stykających się w iego łonie, a spławna rzeka zanosi owoce ziemi i przemysłu aż do Gdańska. Włóscianóm darowana wolność. Podatki są umiarkowane, i pobierane tylko za uchwałą Zastępców Ludu; Rząd nie ogranicza bynajmniey handlu; przywóz wszelkich towarów jest wolny, rękodzielnie nowo założone idą pomyślnie; Akademia od wieków sławna, liczy w gronie swoim godnych Meżów, popierających kwitnący stan umiętności i kunsztów; na czele Państwa jest dwunastu Senatorów i Prezes, który od lat trzech ziednał sobie sławę u Obywateli, W Sądach zasiadają wolno obierani Sędziowie; nie znają tam inney Policyi, jak tylko szuwajpcą nad bezpieczeństwem własności każdego, która nie miesza iedności mieszkańców, uważających się za Członków iedney rodziny.

Tak więc wszystko rośnie w Krakowu szczęśliwe czasy swobody, wspartej na prawach, obywatelności, pracy i przemyśle. — W dniu 11. Września r. z. ogłoszona była uroczyste konstytucyi. Konstytucyi ta, za porozumieniem się pełnomocnych Kommissarzy Mocarstw opiekujących się, przyjęta została od Senatu i Deputowanych wszystkich Gmin miasta i Kraju. Według tej konstytucyi równymi są sobie wszyscy Obywatele, i żaden nie może wymywać się od obowiązków, dających ku pożytkowi publicznemu; każdemu wolno myśleć, mówić, radzić, pisać, co tylko zdaje mu się zmierzać do pomysłności Rzeczpospolitey. Każdy używa praw obywatelskich od dwudziestego roku, i może już trudnić się dobrem Kraju, składając daniny usiłowań swoich i światła. Senat podaje projekta do urzędzeń, Sejm naradza się, i uchwała je albo odrzuca. Nayrozciąglejsza wolność druku, i łatwość sprowadzania dzieł z zagranicy, przez co rozkrzewiają się oświata nauki i kunsztu, przekonywają, iż nie ma nic, co by przeszkadzało mieszkańcom tej Rzeczpospolitey sprawdzić wielkie słowa Wilhelma Tella: „Republikańin przez znaczenie nazwiska tego staie pomiędzy Anioły a Ludzi; musi przeto być lepszym i wznioślejszym od otaczających iego.“ — Wolność wszystkich wyznań religijnych, dzielna obrona dla każdego bądź to rodaka bądź cudzoziemca, zabezpieczona własność, towarzystwo dobroczynności, zniesienie zebrań, regularne żywienie ubogich, szpiclerze gromadzkie, szkoły trywiałne dla oboiey płci we wszystkich Gminach i Parafiach; wyznaczone nagrody dla wynalazców w przedmiotach kunsztów i umiętności, budowane kanały i upiększanie miasta, rękodzielnie, bogate składy kupców, roch, postępy, wolność i uczucia własney godności — oto są korzyści, które już teraz zapewniają tej kwitnącey Rzeczpospolitey uczestnictwo wszystkich życzliwych dostrzegaczy czasu.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy. — Dnia 19. Marca, jako w dzień imienia JO. Xiążęcia Namiestnika Królewskiego, Jego Cesarzowicowska Mość W. Xiążę Konstanty raczył wynurzyć Mu osobiście swe powinszowanie, które składali Mu także JW W. Senatorowie, Ministrowie i pierwsze Władze krainowe, jako też JW W. Jenerałowie i korpusy Oficerów wszelkiey broni. JW. Stanisław Irsbia Potocki Prezes Senatu i Minister oświecenia, dał wspaniały obiad.